

Podwójny jubileusz numizmatyki węgierskiej

W 2001 r. numizmatycy węgierscy obchodzili podwójny jubileusz — tysiąclecia monety węgierskiej i stulecia Węgierskiego Towarzystwa Numizmatycznego. Z tej okazji trzy najbardziej do tego powołane instytucje: Węgierskie Muzeum Narodowe, Węgierskie Towarzystwo Numizmatyczne i Narodowy Bank Węgier zorganizowały w dniach 26–29 kwietnia 2001 uroczystości, które odbyły się najpierw w Budapeszcie, a następnie w Ostrzyhomiu (Esztergom). Patronat nad nimi objął prezydent Węgier — Ferenc Mádl. Do udziału została zaproszona również Międzynarodowa Komisja Numizmatyczna, której zarząd zebrał się przy tej okazji w Budapeszcie w dniach 26 i 27 kwietnia.

Uroczystości rozpoczęły się 26 kwietnia w zabytkowym budynku Banku Narodowego. Najpierw Erika Garami zapoznała gości z bankową wystawą obrazującą dzieje pieniądza na Węgrzech, a następnie w Audytorium odbyło się jubileuszowe zebranie walne Towarzystwa. Obrady otworzył prezes Banku, a prowadził je prezes Towarzystwa — prof. Miklós Bakos. W programie były trzy referaty. Pierwszy wygłosił przewodniczący Międzynarodowej Komisji Numizmatycznej — dr Andrew Burnett z Londynu na temat unii monetarnej w cesarstwie rzymskim. Następnie Hedvig Ábrányi, biblio-

tekarz Węgierskiego Towarzystwa Numizmatycznego, przedstawiła jego historię. Z kolei István Gedai, honorowy przewodniczący Towarzystwa, omówił jego znaczenie dla numizmatyki węgierskiej. W drugiej części zasłużeni członkowie otrzymali okolicznościowe dyplomy i medale. Wręczono również dyplomy nowym członkom honorowym. Znaleźli się wśród nich także trzej członkowie zarządu Międzynarodowej Komisji Numizmatycznej: prof. Günter Dembski z Wiednia, prof. Kolbjørn Skare z Oslo i prof. Stanisław Suchodolski z Warszawy. Przyjęcie wydane przez Bank zakończyło tę uroczystość.

Trzydniowa konferencja poświęcona historii pieniądza, nie tylko zresztą węgierskiego, rozpoczęła się nazajutrz w Muzeum Zamkowym w Ostrzyhomiu. W ciągu czterech sesji wygłoszono 16 referatów. W pierwszym István Gedai powtórzył swoje tezy na temat monet św. Stefana. Ponownie opowiedział się więc za wiązaniem z tym władcą złotych okazów z jego wyobrażeniem i imieniem. Kenneth Jonsson ze Sztokholmu mówił o monetach węgierskich odkrytych w Szwecji w depozytach z czasów wikińskich. Znaczenie monet z doby Arpadów dla historii Słowacji przedstawił Ján Hunka z Nitry.

Po południu w Muzeum Zamkowym minister finansów Mihály Varga dokonał otwarcia wystawy „Od denara do forinta”. Organizatorem jej było Muzeum Narodowe, a autorem sce-

nariusza Csaba Tóth, który też przedstawił zebrany swoją koncepcję. Wystawa nie ma tradycyjnego układu chronologicznego, lecz układ rzeczowy. W jedenastu działach ukazano następujące zagadnienia: nominały monet, sztukę portretu, sztukę doby romańskiej, herby, wyobrażenia Madonny i św. Władysława, monety złotą, monetę prywatną, mennice, monetę zastępczą i miedzianą, technikę menniczną i wreszcie okazy wyjątkowe. Dobór i zakres tych tematów nie zawsze są szczęśliwe, można jednak zrozumieć, że autor powodował się chęcią zwiększenia komunikatywności źródeł numizmatycznych i uprzystępnienia ich szerszym rzeszom zwiedzających, głównie zapewne młodzieży.

Konferencja była kontynuowana następnego dnia od rana. Stanisław Suchodolski przedstawił nową interpretację monet biskupa praskiego Wojciecha Sławnikowica, a Kolbjørn Skaare kościelne mennictwo w średniowiecznej Norwegii. Z kolei Ivan Mirnik z Zagrzebia mówił o monetach występujących we wczesnych grobach chorwackich, natomiast György Székely z Kecskemét o zależności między mennictwem i obiegiem pieniężnym na Węgrzech w XIII w. Dwa ostatnie wystąpienia w tej sesji dotyczyły pieniądza na Węgrzech w późnym średniowieczu. Csaba Tóth analizował drobną walutę (*banales* i *Wiennenses*) za rządów Karola Roberta, a Márton Gyöngyössi (obaj z Budapesztu) — działalność krzemnickiego kamergrafa królowej Beatrycze, Petera Schaidera (1486–1494).

Po południu János Buza z Budapesztu omawiał kurs dukata w Koszycach w I. połowie XVII w. Trzy kolejne referaty były poświęcone pieniądzu papierowemu. Następnie uczestnicy konferencji zostali przewiezieni do Wyszegradu, gdzie mieli możliwość zwiedzenia rekonstruowanego zamku królewskiego.

Nazajutrz, 29 kwietnia, odbyła się już ostatnia sesja, która w całości została poświęcona monecie starożytnej. Günther Dembski przedstawił numizmatyczną część słynnego skarbu z Szilágysomlyó (Siedmiogród, obecnie Rumunia), a mianowicie złote medaliony rzymskie i ich naśladownictwa przechowywane w Wiedniu. Eva Kolníková z Nitry porównywała słowackie i węgierskie badania nad mennictwem celtyckim. Mennictwo późnoceltyckie

na Węgrzech było też przedmiotem wystąpienia Melindy Torbágyi z Budapesztu. Sesję zamknęły wystąpienia badaczy z Budapesztu: Edit Farkas o kontaktach handlowych między Panonią i barbaricum oraz Ferenc Redő o obiegu pieniężnym wzdłuż szlaku bursztynowego.

Całą konferencję, mimo że jej program sprawiał wrażenie dobranego nieco przypadkowo, trzeba uznać za interesującą. Zdaje się ona obrazować obecną kondycję numizmatyki węgierskiej. Materiały mają zostać opublikowane. Uczestnika zagranicznego uderza zaangażowanie w obchody przedstawicieli najwyższych władz państwowych na Węgrzech.

S.S.

Jubileusz Profesora Stanisława Suchodolskiego

W dniu 4 maja 2001 r. Prof. dr hab. Stanisław Suchodolski ukończył 65 lat. Trudno uwierzyć w wymowę kalendarza wszystkim znającym osobę i działalność badawczą Jubilata, którego doświadczenie i autorytet idą w parze z wielką aktywnością naukową i otwartością myśli, kojarzonych na ogół z młodszym wiekiem. Zaskoczenie jest tym większe, że kariera naukowa Jubilata, nie bez słuszych powodów, przebiegała — przynajmniej jak na polskie warunki — nader szybko, i wszyscy znajomi i partnerzy w dyskusji naukowej przywykli myśleć o Jubilate jako młodym i niespokojnym, wciąż poszukującym magistrze, doktorze, docencie czy wreszcie profesorze.

Szersze omówienie działalności naukowej i kariery zawodowej Jubilata zostanie, mam nadzieję, zamieszczone w innym miejscu, tu trzeba jedynie przypomnieć, że niezależnie od działalności archeologicznej zawdzięczamy Mu całkowite przeformułowanie obrazu mennictwa polskiego we wczesnym i dojrzałym średniowieczu, włączenie go w panoramę przemian dziejowych Europy, a wreszcie także epokowe dokonania w rozpoznaniu mennictwa postantycznego i karolińskiego, docenione niedawno w przyznaniu Mu Medalu Huntingtona (zob. WN XLI, 1997, z. 3–4, s. 223–4). Postawa nieustannej krytyki doprowadziła Profesora do podważania własnych, zdawałoby się, tak solidnych ustaleń i zastąpienia ich jeszcze lepiej podbudowanymi, choć polskich numizmatyków

nie uradowała niedawna detronizacja „denara Mieszka I”.

Czytelnicy „Wiadomości Numizmatycznych” zawdzięczają Jubilatowi przeprowadzenie tego pisma przez wszystkie burze dziejowe ostatnich dekad na obecnym poziomie merytorycznym i edytorskim, a uczniowie — życzliwość, wsparcie i niedościęły wzorzec nieugiętej solidności badawczej poza wszelkimi kompromisami. Trzeba też wspomnieć o porażce — próbie przeprowadzenia przez ponure lata jaruzelskiej opriczniny Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego. Mimo oddania sił i czasu straconego dla twórczości naukowej, ten statek zatonął — jak się później okazało, już blisko brzegu.

Uroczystość 65-lecia urodzin prof. dra hab. Stanisława Suchodolskiego odbyła się z nieco ponadmiesięcznym opóźnieniem w Gdańsku 8 czerwca. Choć Jubilat jest rodowitym warszawiakiem i jego działalność naukowa jednoznacznie kojarzona jest z warszawskim środowiskiem archeologicznym, miejsce jubileuszu nie było przypadkowe, znaczna bowiem część działalności zawodowej bohatera wydarzenia wiąże się z Gdańskiem i Pomorzem Gdańskim. Organizatorem uroczystości był gdański Oddział Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego kierowany przez panią Aleksandrę Szymańską, wraz z Centralnym Muzeum Morskim, Muzeum Archeologicznym w Gdańsku i Gdańskim Towarzystwem Naukowym. Honorowego patronatu udzielił marszałek województwa pomorskiego.

Miejscem celebry była sala konferencyjna Muzeum Morskiego na wyspie Ołowiance, miejsce położone w środku ruchliwego miasta, ale topograficznie i symbolicznie wydzielone i zapewniające spokój i skupienie. Otwarcia uroczystości dokonał gospodarz tego miejsca, dyrektor Centralnego Muzeum Morskiego dr inż. Jerzy Litwin. Emerytowany dyrektor tej placówki, prof. Andrzej Zbierski, przedstawił osiągnięcia Jubilata na tle wyodrębniania się numizmatyki jako dyscypliny naukowej, nie obciążonej już atrybutem „pomocniczości”. W tym procesie dorobek naukowy prof. Suchodolskiego odegrał niemałą rolę. Prof. Zbierski skorzystał z okazji, by darować do Muzeum efektowną (choć pustą) kasę okrętową z przełomu XIX/XX w. Następnie Aleksandra Szy-

mańska, faktycznie cały czas prowadząca uroczystość, odczytała list gratulacyjny marszałka województwa pomorskiego i przedstawiła sylwetkę Jubilata, mówiąc nie tylko o Jego imponującym, szeroko znanym dorobku, ale o wielu nieznanym publiczności epizodach z początku jego działalności naukowej. Na przykład o tym, że mimo uznanych już zdolności i umiejętności oraz zdanych egzaminów nie został w 1953 r. przyjęty na studia z powodu niestosownego pochodzenia — był bowiem synem prywatnego przedsiębiorcy (o tych rozkoszach PRL nie chcą pamiętać dzisiejsi chwalczy rzekomo powszechnego wówczas dostępu do edukacji). Z gratulacjami, darami (głównie medalami) i kwiatami wystąpili następnie: Tomasz Bylicki z adresem gratulacyjnym od prezesa zarządu Mennicy Państwowej S.A., Aleksander M. Kuźmin, prezes Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego, Witold Tokarski, prezes Oddziału Toruńskiego tegoż Towarzystwa, przedstawicielka prezydenta miasta Gdańska, Pawła Adamowicza, dyrektor Muzeum Archeologicznego Henryk Paner (Jubilat był wieloletnim członkiem rady naukowej tego Muzeum), wicedyrektor Muzeum Narodowego w Pradze, dr Eduard Šimek, przedstawiciele Biblioteki Ossolińskich, Muzeum Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum Narodowego w Poznaniu i wielu innych instytucji, których nie zdążyłem zanotować.

Odpowiedź Jubilata, zawierająca podziękowanie i refleksję nad dotychczas przebytą drogą naukową, również przyniosła wiele nieznanych szerzej faktów. Profesor wspominał m.in. swoje pierwsze samodzielne badania archeologiczne prowadzone na Starym Mieście w Warszawie.

Drugą część uroczystości stanowiła międzynarodowa sesja naukowa. Pierwszym referentem był Jørgen Steen Jensen z Królewskiego Zbioru Monet i Medali w Kopenhadze, który przedstawił nadzwyczajny skarb wczesnośredniowieczny z Pæregaard na Bornholmie. Ciekawki pod wieloma względami, skarb ten zawierał m.in. 9 monet wczesnopiastowskich, w tym denary Mieszka typu I i II (od dawna będących w centrum zainteresowań Profesora Suchodolskiego) oraz denar *Mogiln Civitas*. Eduard Šimek z Muzeum Narodowego w Pradze przedstawił znany z rękopiśmiennego ka-

talogu i w dużej mierze ocalały w praskiej kolekcji zbior numizmatyczny XVIII–wiecznego biskupa litomierzyckiego Emanuela Ernesta Valdštejna, zawierający ciekawe monety śląskie, a w mniejszej mierze też polskie. Borys Paszkiewicz z Uniwersytetu Curie–Skłodowskiej w Lublinie, nawiązując do badań Jubilata nad monetami krzyżackimi, zaproponował interpretację przypisywanych Krzyżakom brakteatów z literami typu Waschinski 211–217 jako monet Kujaw po odzyskaniu ich z rąk krzyżackich przez Kazimierza Wielkiego. Romualda Włodarczak z Muzeum Zamkowego w Malborku przedstawiła emisję dukatów w mennicy malborskiej w czasach Zygmunta III. Małgorzata Gizińska z Muzeum w Elblągu zajęła się znaleziskami monet w zbiorze tegoż Muzeum, przedstawiając wiele nieznanych dotychczas informacji źródłowych. Rewelacyjny materiał z własnych badań archeologicznych średnio-wiecznego Gdańska przedstawił Bogdan Kościński z tutejszego Muzeum Archeologicznego. Znalazł bowiem skarb złożony z 11+5 brakteatów należących do dwóch nieznanych dotąd typów, zarówno metodami archeologicznymi (stratygrafia i dendrochronologia) jak i numizmatycznymi (analizą wzorców ikonograficznych i techniki wykonania) datowanych na pierwsze lata XIII w. Oznacza to najprawdopodobniej zidentyfikowanie najwcześniejszych monet Pomorza Gdańskiego (a to temat osobnej rozprawy Jubilata). Mało tego, referent odkrył również przedmiot identyfikowany ze znacznym prawdopodobieństwem jako stempel menniczny do bicia brakteatów typu również dotąd nieznanego, ale przypominającego blisko brakteaty z krzyżem z rozwidloną podstawą (zidentyfikowane jako gdańskopomorskie przez Jubilata). Znaczenie tego odkrycia wykracza daleko poza jeszcze jeden typ monetarny: były to najstarszy polski stempel menniczny. Sesję zamknął Miłosz Frąckowiak, przedstawiając próbę generalizacji prowadzonej przez wiele lat inwentaryzacji medali gdańskich wybitych i odlanych po 1945 r., z wyróżnieniem okresów wzrostu i spadku emisji i analizą tematyki medali.

Po przerwie prof. Andrzej Zbiński oprowadził uczestników po wystawach Muzeum Morskiego. Następnie powrócono do sali obrad i wspólnej dyskusji, w gronie nieco już przedzonym, ale dzięki temu swobodniejszym

w rozmowie. Najistotniejszym jej elementem była wypowiedź samego Jubilata, który życzliwie skomentował każdy referat, wspominając zwłaszcza własny kontakt ze skarbem z Pæregaard, który oglądał bezpośrednio po pozyskaniu. Był to już ostatni element gdańskiej uroczystości, która pozostanie we wspomnieniach nie tylko jako miła i podniosła, ale także owocna pod względem naukowym. Jest to więc znaczne osiągnięcie organizatorów z Oddziału Gdańskiego PTN z panią Aleksandrą Szymańską. Skierowane do Profesora Suchodolskiego podziękowania za dotychczasowe dokonania i życzenia dalszych długich lat równie owocnej pracy naukowej trzeba powtórzyć i na łamach „Wiadomości”, od początku współkształtowanych, a od dawna kierowanych przez Jubilata, w imieniu autorów i współpracowników pisma.

Borys Paszkiewicz

Peníze v proměňách času III. — konferencja numizmatyczna na Morawach

Trzecia konferencja z tego cyklu odbyła się w dniach 2–4 października 2001 r. na górze Svatý Hostýn w Beskidach Morawskośląskich (poprzednie konferencje odbyły się w Ostrawie w 1996 i w Karniowie w 1999 r.). Na miejsce spotkania wybrano ośrodek pielgrzymkowy, a patronatu konferencji udzielił rzymskokatolicki arcybiskup metropolita ołomuński, Mons. Jan Graubner, który zaszczylił swoją obecnością zebranych. Jako organizatorzy wystąpili: Katedra Historii Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Ostrawskiego (wydział obchodził właśnie dziesięciolecie istnienia), Sekcja Numizmatyczna Związku Czeskich i Morawskośląskich Muzeów i Galerii oraz Morawska Sekcja Numizmatyczna. Faktycznym organizatorem był — jak i poprzednio — inż. Jan T. Štefan, występujący jako firma MARQ z Ostrawy. Niezwykły talent organizacyjny pana inżyniera umożliwił mu przygotowanie zeszytu z abstraktami 21 referatów, prowadzenie rejestracji uczestników i całych obrad, a także trzy wystąpienia.

Zasadniczym tematem konferencji była „Ecclesia in nummis”, ale zgłoszono też wiele interesujących wystąpień nie mieszczących się w tym zakresie, toteż zostały one wydzielone jako „Miscellanea”. Wspaniale dobrane miejsce

i piękna pogoda nie zapobiegły jednak plagom, które dotknęły referentów: z programu obejmującego 34 wystąpienia wypadło aż 8 punktów. Nie zawiódł jednak *spiritus movens*. Jan T. Štefan, który nie tylko przygotował dwa wystąpienia do sekcji plakatowej („Medale Marii Teresy o tematyce kościelnej” oraz „Nowy system analizy danych statystyczno-metrologicznych w numizmatyce i ich modelowanie prawdopodobnościowe” — wspólnie z Pavlą Chvostkovą), ale też zagał konferencję swoim wystąpieniem 2 X wieczorem, gdy zapoznał zebranych z miejscem spotkania. A miejsce to niezwykle, i stracili ci, co nie przyjechali, bo barokowy kościół, domy pielgrzymkowe i kaplice kalwaryjskie stoją wśród lasu na górze, z której widać pół Moraw, otoczonej wałami celtyckiego *oppidum*. Pewna izolacja od świata bardzo pomogła w skupieniu nad zagadnieniami naukowymi.

Właściwe obrady rozpoczęły się następnego dnia rano, a zainicjowała je Dagmar Grossmannová tematem „Medale i medaliki Świętego Hostyna”. Antonín Lukáš omówił piękny zbiór monet i medali Zamku Arcybiskupiego w Kromierzyżu, radząc się zebranych w sprawie technicznych i administracyjnych problemów prowadzonej kolekcji. Jan Šmerda zaprezentował ogólny przegląd emisji kościelnych, zwłaszcza na obszarze Korony Czeskiej. Borys Paszkiewicz przedstawił propozycje rewizji poglądów na początki mennictwa zakonu krzyżackiego w Prusach. Jan Videman zajął się nie tylko zadeklarowanymi w tytule swego wystąpienia monetami patriarchy akwilejskiego Jana Sobiesława, margrabiego morawskiego, ale także wcześniejszego czeskiego Luksemburga na tej stolicy biskupiej, Mikołaja. Ciekawy referat Jarmili Háskovej „Mennictwo kapituły wyszehradzkiej” poświęcony był głównie żetonom rozrzuconym podczas uroczystości instalacyjnych proboszczów wyszehradzkich (żetony te były miotane, jak w królewskich ceremoniach koronacyjnych!). Trzeba przyznać, że w dobie dyskietek instalacyjnych określenie „żeton instalacyjny” budzi zupełnie chybione skojarzenia, ale wypada pogodzić się z tym, że pogłoski o śmierci łaciny były przesadzone i słowo *installatio* nabrało nowego znaczenia, które wyparło dawniejsze „osadzenie na urządzie”. Jan Štěpán zbadał zachowane (często tylko w kopiach) medale biskupa ołomunieckiego Stani-

слава Pawłowskiego. Udało mu się zidentyfikować osobę medaliera pracującego dla biskupa. Kolejne referaty: Petra Haimanna, Juliany Boublíkovéj, Aleny Křížovéj i Josefa Hrdego omawiały współczesne medale i medaliki religijne.

Trzy referaty poświęcone były zbiorom numizmatycznym ludzi Kościoła i instytucji kościelnych. Wygłosili je: O. Jáchym Dalimil Zítka OSB, „Zbiór břevnovskiego klasztoru św. Małgorzaty”, Jaromíra Knapíková, „Numizmatyk Robert hr. Lichnovský (1822–1879)” i Josef Paukert, „Numizmatycy morawscy w szeregach kleru (do końca XIX w.)”. Wreszcie Antonín Fiala omówił zbiór medalików, medali i monet kościelnych w Muzeum Miejskim w Bratysławie. Pierwszy dzień obrad, nader intensywny, zakończyła miła „społeczna večere”, dająca sposobność do rozwinięcia w mniej oficjalnych okolicznościach tematów poruszonych w dyskusji.

Drugi dzień poświęcony był rozmaitościom, które dzieliły się na dwa bloki tematyczne. Pierwszy, stale obecny na konferencjach z tego cyklu, poświęcony był dziejom instytucji finansowych. Referat Petry Smržovéj „Waluta i prawo walutowe w Austro-Węgrzech w latach 1740–1790” rozczarował jednak, poruszając dobrze znane słuchaczom zagadnienia. Ciekawsze było wystąpienie Jozefa Ryníka „Sytuacja Tatra banku podczas koncentracji banków na Słowacji 1939–45”. Nie zawiódł słuchaczy blok drugi, „Nowe znaleziska monet i inne aktualności”. Věra Němečková przedstawiła wówczas „Skarb monet z hotelu Adam w Trutnovie” — XVIII-wieczny zespół odkryty w podsufitce kamienicy, ze śladami pożaru (to też głównie referentka zajmowała się kwestiami konserwacji). Roman Zoraal pokazał zespół 5 monet czeskich z XIII w. (w tym jednej nieznanego typu) znalezionej w Cezarei w Izraelu, z bardzo ciekawymi propozycjami interpretacyjnymi. Robert Pieńkowski omówił „Dwa górne stemple groszy praskich Jana Luksemburskiego w zbiorze Muzeum Narodowego we Wrocławiu” (znane są poza tym trzy stemple groszy praskich; wszystkie budzą podejrzenia, że pochodzą z mennic fałszerskich). Bardzo ciekawy skarb XVII-wiecznych monet, wyłącznie kościelnych, znaleziony w latach dwudziestych XX w. na Tachovsku, a dziś przechowywany w Mu-

zeum Zachodnioczeskim w Pilźnie, przedstawił Miroslav Hus. Znaleziska medalików religijnych na Słowacji omówił na koniec Ján Hunka.

Jak można zauważyć z tego podsumowania, bardziej przyciągają uwagę referaty z dodatkowej grupy „miscellanea”, zwłaszcza w drugiej jej części, niż te, które były dostosowane do głównego tematu konferencji. Po części zapewne dlatego, że większość odwołanych wystąpień dotyczyła właśnie tej głównej grupy. Rozczarowała też bardzo skromna dyskusja nad odkryciami — referenci prezentowali rewelacyjne nierzadko (R. Zaoral, R. Pieńkowski) materiały i próby ich interpretacji w nadziei usłyszenia opinii uznanych autorytetów czeskiej numizmatyki, tymczasem ci ostatni nie mieli czasu ich wysłuchać. Być może zmęczyli się zgłębianiem pierwszego dnia mało poznawczych wypracowań o medalikach religijnych.

Z perspektywy badacza monet konferencja była więc merytorycznie mniej udana niż poprzednia, co jednak wynagradzały nadzwyczajne walory miejsca i bardzo dobra organizacja. Konferencje „Peníze v proměnách času” są dość nietypowe, inż. Štefan bowiem ogłasza temat wśród zainteresowanych i zbiera zgłoszenia referatów, a budżet opiera się na opłatach konferencyjnych. Niskobudżetowa formuła nie jest posunięta do zgrzebności i jak dotychczas dobrze się sprawdza. Sposób układania programu jednak, choć poprzednio dał dobre efekty, tym razem wyraźnie zawiódł. Być może skłoni to do korekt przy organizacji kolejnej konferencji z tego cyklu, planowanej w Ołomuńcu.

BRP.

Nowe honory i stopnie naukowe

W czerwcu 2001 r. profesor Ryszard Kiersnowski został wybrany na członka Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Uroczyste wręczenie dyplomu odbyło się w dniu 21 listopada tegoż roku w siedzibie Akademii przy ul. Sławkowskiej 17. Prof. Kiersnowski jest obecnie jedynym w Polsce historykiem pieniądza i numizmatykiem uhonorowanym w ten sposób.

W dniu 8 listopada 2001 Rada Naukowa Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie nadała dr. Borysowi Paszkiewiczowi, adiunktowi w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, stopień doktora honoris causa. Podstawą habilitacji, poza bardzo ob-

fitym dorobkiem naukowym, była rozprawa „Pieniądz górnośląski w średniowieczu”, Lublin 2000, wysoko oceniona przez troje recenzentów: prof. R. Kiersnowskiego, M. Młynarską-Kaletynową i K. Wachowskiego. Jako błyskotliwe uznane zostało również kolokwium oraz następujący po nim wykład habilitacyjny, którego tematem był denar przydzielony królowi Przemysłowi II (por. sprawozdanie z działalności KN).

Obu uczonym, członkom zarówno redakcji WN, jak i Komisji Numizmatycznej, składamy bardzo serdeczne gratulacje.

S.S.

Sprawozdanie z działalności Komisji Numizmatycznej w 2001 r.

Odbyło się 5 spotkań Komisji Numizmatycznej Komitetu Nauk Historycznych PAN. Na pierwszym, w dniu 23 lutego, wygłoszono dwa referaty. Najpierw prof. S. Suchodolski przedstawił wyniki swoich dociekań na temat denarów przypisywanych biskupowi praskiemu Wojciechowi Sławnikowicowi. Punktem wyjścia była nowa próba odczytu legendy rewersowej tych monet, noszących na awersie już od dawna znany napis: HIC DENARIVS EST EPIZ[copi]. W druku znajduje się niemiecka wersja tego tekstu (w Budapeszcie, por. wyżej) oraz polska (we Wrocławiu). Następnie dr B. Paszkiewicz omówił zrekonstruowaną przez siebie reformę monetarną Wacława II w Polsce (por. WN XLV, 2001, s. 23–39 i 104).

20 kwietnia mgr Marta Dec, opierając się na swej pracy magisterskiej (por. WN XLIV, 2000, s. 229), wygłosiła referat: *Tkaniny w skarbach monet od X do połowy XVII wieku*. Przewidziana jest jego publikacja w WN. Drugim punktem programu było budzące żywą dyskusję wystąpienie dra Tomasza Panfila *Smok na polskich monetach średniowiecznych. Geneza i znaczenie symbolu* (por. BN 2/2001, s. 13–30). Przyjazd do Polski dra Petera Ilischa (Münster) i tym razem zaowocował jego referatem, wygłoszonym 25 czerwca, a poświęconym po raz pierwszy tematyce pieniądza starożytnego: *Römische Münzen im Weste des nicht-römischen Germaniens*. Z kolei wymieniony badacz spotkał się ze współrealizatorami przygotowywanej reedycji inwentarza znalezisk monet wczesnośredniowiecznych z ziem polskich.

Na zebraniu w dniu 26 października prof. S. Suchodolski przedstawił przygotowywaną przez siebie nową, znacznie zmienioną i rozszerzoną wersję pracy *Moneta polska w X/XI wieku* (WN XI, 1967), która teraz będzie nosić tytuł *Najdawniejsze monety polskie (Bolesław Chrobry i Mieszko Bolesławowic)*. Odczytany został *Wstęp* oraz nowy rozdział o powstawaniu klasyfikacji tych monet. Po przerwie kontynuowana była problematyka poruszona na poprzednim spotkaniu, a mianowicie reedycja inwentarza znalezisk wczesnośredniowiecznych. Kierujący tym przedsięwzięciem prof. Suchodolski podsumował dotychczasowy, stosunkowo jeszcze skromny dorobek i ukazał zadania pozostające do wykonania w bieżącym roku oraz w roku przyszłym, w którym musi dojść do ukończenia prac. Uwaga, jaką Komisja poświęca wydaniu nowej wersji inwentarza nie wynika z bezpośredniego zaangażowania w to przedsięwzięcie, lecz z jego znaczenia dla badań nad historią pieniądza wczesnośredniowiecznego.

Ostatnie spotkanie w roku, do którego doszło 7 grudnia, już po raz trzeci zostało poświęcone problemom ikonografii monet okresu brakteatowego. Z zaplanowanych pięciu wystąpień, ze względów losowych do skutku doszły tylko trzy. Na wstępie mgr Witold Garbaczewski omówił *Oddziaływanie wzorów monet magdeburskich na ikonografię brakteatów piastowskich* (druk przewidziany w WN). Potem dr Barbara Butent–Stefaniak przedstawiła *Przyczynek do dyskusji o chronologii i pochodzeniu brakteatów z koźłem*. Chodzi tu o monety opisane przez E. Kopickiego w *Ilustrowanym skorowidzu* (1995) pod nr nr 154 i 155 oraz o dyskusję, jaka się toczyła ostatnio na łamach BN. Tę małą sesję ikonograficzną zamknął referat dra hab. Borysa Paszkiewicza, w którym autor przekonywająco dowodził, że denar przypisywany dotychczas Kazimierzowi Wielkiemu (Kopicki 329) należy do Przemysła II. Druk również i tego tekstu przewidziany jest w WN. Ożywiona dyskusja po wszystkich wystąpieniach była możliwa z powodu ograniczenia pierwotnego programu.

S.S.

KOMUNIKAT

Redakcja WN z przykrością informuje, że z powodu zmniejszenia dotacji, od następnego numeru (rok XLVI, z. 1) nie będzie możliwe wypłacanie honorariów autorskich.